

Lestijärven kunta / Kaustisen seutukunta
Lestintie 39
69440 LESTIJÄRVI

LAUSUNTO

9.4.2010

Ympäristöministeriö
Hajajätevesityöryhmä
kirjaamo.ym.@ymparisto.fi

Viite: Hajajätevesityöryhmän loppuraportti ja luonnos valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 - 2017

LAUSUNTO YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HAJA-ASUTUKSEN JÄTEVESITYÖRYHMÄN LOPPURAPORTTIIN JA SEN POHJALTA VALMISTEILLA OLEVAAN TOIMENPANOASETUKSEEN

Kaustisen seutukunta esittää lausuntonaan seuraavia muutoksia ja huomioita ympäristöministeriön koordinoiman haja-asutuksen jätevesityöryhmän loppuraportin pohjalta laadittavaan toimeenpanoasetukseen:

1. Hajajätevesiasetukseen sisältyvät kohtuuttomuudet tulee korjata muuttamalla itse asetusta. Kaustisen seutukunta pitää haja-asutuksen jätevesiasetusta paikoin kohtuuttoman tiukkana. Asetuksen laajamittaista toimeenpanoa koko maassa ei voi perustella vesiensuojeluun vedoten. **Asetuksen sanamuotoa tulee muuttaa siten, että talousjätevesistä johtuvan kuormituksen vähentämisen kohteeksi tulee ottaa vesistöt ja pohjavedet eikä ympäristö kokonaisuutena.** Useat selvitykset osoittavat, että ympäristö on oikein käytettynä hyvä ja riittävä esisaostettujen jätevesien puhdistaja.
2. Kaustisen seutukunnan kuntien käsityksen mukaan teoreettisten lukuarvoihin **pohjautuvien puhdistusratkaisujen toteuttaminen johtaa kohtuuttomiin kustannuksiin eikä ole mitenkään perusteltavissa saavutettavilla ympäristösuojelullisilla tavoitteilla.** Seutukunnassa ja koko maassa on runsaasti haja-asutusta, joiden talous joutuu kohtuuttoman ahtaalle, mikäli ne veloitetaan toteuttamaan jätevesien käsittely voimassa olevaan asetukseen pohjautuvilla ratkaisuilla.
3. Työryhmä on ottanut kantaa vain ikääntyneiden henkilöiden talouksille kohdistuviin uhkiin. Haja-asutusalueilla asuu myös runsaasti nuorempaakin väestöä, joiden elintaso ei riitä asetuksen toteuttamisvaatimuksiin. Usein hyvin vaatimattoman kiinteistön arvokaan ei vastaa jätevesijärjestelmän kunnostusvaatimuksen kustannuksia. **Asetuksen tiukka soveltaminen kiihdyttää tarpeettomasti väestön siirtymistä haja-asutusalueilta taajamiin** ja siten yhä enemmän yhteiskunnan tukijärjestelmien piiriin. Tällaisen kehityksen edistämiseen ei valtiolla eikä kunnilla ole varaa tulevien vuosien taloushaasteiden edessä. Yhteiskunnan tulee kaikin keinoin tukea ihmisten omaehtoista selviytymistä nykyisissä asuinympäristöissään. **Asetus kohdistuukin suoraan maaseudun kehittämistavoitteita vastaan.** Maaseudun kehittäminen ja elinvoimaisuuden vahvistaminen sekä maaseudulla asumisen edistäminen on Suomen tärkeimpiä haasteita ja tavoitteita. Kehittämistoimia

tuetaan ja toteutetaan mittavin kansallisin ja EU-varoin useiden toimijoiden voimin. Onkin hämmästyttävää, miten toisaalla valtionhallinnossa tälle kehittämistyölle asetetaan tarpeettomia lisähaasteita.

4. Kaustisen seutukunnan kunnissa on toimittu pitkäjänteisesti ja tuloksellisesti haja-asutuksen jätevesikuormituksen vähentämiseksi ja vesiensuojelun edistämiseksi. Siksi kunnat eivät voi hyväksyä asetuksen vaatimuksista johtuvia turhia investointeja. Ei ole olemassa mitään ympäristön- tai vesiensuojelullisia perusteita toteuttaa kohtuuttomia investointeja kaukana vesistöistä sijaitsevilla kiinteistöillä. **Vaatimustasoja asetettaessa on jäänyt kohtuuttoman vähälle huomiolle haja-asutusalueilla sijaitsevien kiinteistöjen todellinen vedenkulutus, joka ei ole millään muotoa rinnastettavissa kaupunki ja taajamaympäristöissä olevien talouksien vedenkulutuksiin.** Ympäristönsuojelullinen kuormitus on pieni ja olemassa olevat keinot ovat riittäviä niihin vastaamaan.
5. Asetuksen innoittamana markkinoille on tullut useita teknisesti liian monimutkaisia puhdistuslaitteistoja. Niiden asianmukainen hoito ja kunnossapito ovat kohtuuttomia suunniteltujen käyttäjien osaamistasoon. Tätä puutetta ei voida korjata millään tiedottamisen lisäämisellä ottaen huomioon myös kiinteistöjen omistusvaihdokset. **Puutteellisesti hoidettuna ja käytettynä laitteistojen aiheuttama ympäristö- ja vesistökuormitus uhkaa muodostua selvästi suuremmaksi kuin teknisesti vaatimattomimmista mutta toimivissa käsittelyratkaisuissa.** Pelkkä investointi monimutkaisiin laitteisiin ei tuo mitään vesiensuojelulle. Puhdistustuloksia ei saavuteta, mikäli laitteistoja ei kyetä hoitamaan valmistajan ohjeiden mukaisesti. Viimeisimmät käyttötestit sekä laitteistosta saadut kokemukset osoittavat **vakavia puutteita laitteistojen luotettavan toiminnan suhteen.** Työryhmän loppuraportti ei ota tähän huoltoon, laitteiston toimintaa ja toimivuutta koskevaan perusongelmaan mitään kantaa, ja näin ollen tämäkin epäkohta asetuksessa jää yksityisen kiinteistönomistajan ratkaistavaksi. Osaavan huollon järjestäminen etäisten huoltoliikkeiden toimesta tulee kohtuuttoman kalliiksi pienituloisille. Ehdotus järjestöjen tmv. toimesta suoritettavasta huolto- ja kunnossapitotehtävistä ei ole mahdollista, koska ko. potentiaalisia järjestöjä tuskin on edes olemassa. Suuri haaste järjestöjen kehittymiseksi huoltotoiminnan suorittamiseen on puute tarvittavasta osaamisesta.
6. On kohtuutonta olettaa, että kunnallisten ympäristö- ja rakennusvalvontaviranomaisten yhä vähenevät resurssit riittäisivät järjestelmien käytön opastukseen ja valvontaan. **Vähimmäisvaatimuksena voidaankin pitää sitä, että valtio ottaisi kantaakseen neuvonnasta, ohjauksesta ja valvonnasta koituvat kustannukset.** Esimerkiksi alueelliset Ely-keskukset (ent. ympäristökeskukset) voisivat hoitaa neuvonnan ja ohjauksen yksityistalouksille. Neuvoja voisi olla muutaman kunnan yhteinen, toimintamallin ollessa seudullinen tai maakunnallinen. Näyttövastuu jätevesijärjestelmän toimivuudesta olisi oltava tulevaisuudessa kiinteistön omistajan / haltijan vastuulla siten, että laitteista toimitettaisiin esimerkiksi kerran viidessä vuodessa valvontaviranomaiselle tiedot laitteen toimivuudesta. Muussa tapauksessa lupaviranomaisia jouduttaisiin lisäämään kentälle eikä se nykyisillä voimavaroilla ole mahdollista.
7. Kaustisen seutukunta pitää kohtuuttomana ja huonoihin ratkaisuihin johtavana Valtioneuvoston asetuksen talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla liitteessä 1 kohdassa C 1 vaatimusta. ”1) asuinkiinteistön jätevesien käsittelyjärjestelmä mitoitetaan tarpeen mukaan siten, että se täyttää asetetut vaatimukset elinkaarensa kaikissa todennäköisissä käyttötilanteissa; mitoituksen on perustuttava vähintään siihen asukaslukuun, jonka ar-

vo saada jakamalla huoneistoala neliömetreissä luvulla 30, **kuitenkin siten, että mitoituksen asukasluku on vähintään viisi (5)**. Maaseudun haja-asutusalueilla on runsaasti asuntokantaa, joiden koko ei mahdollista viiden hengen asumista ja asuinkiinteistöjen tuleva asuinkäyttö on hyvin epävarmaa (asumuksia jää kylmilleen). On harkitsematonta edellyttää niille rakennettavaksi vähintään viiden asukkaan jätevesien käsittelyjärjestelmiä. Yleisesti ammattilaisten tiedossa on ongelmat siitä, mitä seuraa jätevesien käsittelyjärjestelmien reilusta ylimitoituksesta ja pidempiaikaisesta käyttämättä olemisesta. Annettu soveltamisohje on jo johtanut ja tulee edelleen johtamaan huonosti toimiviin tai kokonaan toimimattomien jätevesijärjestelmien rakentamiseen.

8. Kaustisen seutukunta yhtyy myös MTK:n työryhmässä esittämään eriävään mielipiteeseen.

Tähän mennessä ilmenneiden ja tulevaisuudessa uhkaavien ongelmien vuoksi voimassa oleva asetus tulisi kokonaisuudessaan kumota ja käynnistää uusi lainsäädäntötyö, jossa paremmin huomioidaan toimivien ja kohtuuhintaisten jätevesiratkaisuiden rakentamismahdollisuus.

Kaustisen seutukunta

Petri Jylhä
kehittämisojohtaja